

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра протидії кіберзлочинності, факультет № 4

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Протидія торгівлі людьми у кіберсфері»
вибіркових компонент
освітньої програми першого рівня вищої освіти

**262 Правоохоронна діяльність (поліцейські /підрозділи боротьби з
торгівлею людьми/)**

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 4
Протокол від 16.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри протидії кіберзлочинності (*протокол від 15.08.2023 № 19*)

Розробники:

Доцент кафедри протидії кіберзлочинності, к.ю.н., доцент Манжай О.В.
Старший викладач кафедри протидії кіберзлочинності, Грищенко Д.О.

Рецензенти:

Тулупов В.В., доцент кафедри кібербезпеки та DATA-технологій факультету
№ 6 Харківського національного університету внутрішніх справ к.т.н., доцент;

Павликівський В.І., перший проректор Харківського університету, д.ю.н.,
професор

1. Опис навчальної дисципліни

Спеціалізація «Поліцейські (підрозділи боротьби з торгівлею людьми)»

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем 2	26 Цивільна безпека 262 Правоохоронна діяльність бакалавр	Навчальний курс 3 Семестри 5 Види підсумкового контролю: - залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		
Лекції – 10; Практичні заняття – 34; Самостійна робота – 76; Індивідуальні завдання: Реферати – 1		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Протидія торгівлі людьми у кіберсфері» є засвоєння курсантами особливостей використання комп'ютерних технологій працівниками поліції під час виявлення, попередження та розслідування злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми.

Міждисциплінарні зв'язки: «Кримінальний процес», «Оперативно-розшукова діяльність», «Інформаційно-комунікаційні системи у протидії злочинам, пов'язаним з торгівлею людьми».

Завданнями вивчення дисципліни «Протидія торгівлі людьми у кіберсфері» є дослідження принципів та методів протидії вербуванню жертв, контролю та експлуатації жертв, комунікації, одержання коштів з використанням інформаційних технологій, ознайомлення з методами і формами взаємодії правоохоронних органів у розслідуванні злочинів торгівлі людьми, вчинених із застосуванням інформаційних технологій, засвоєння методики огляду засобів комп'ютерної техніки, виявлених на місці події, набуття знань і навичок використання технологій під час попередження та розслідування злочинів торгівлі людьми, вчинених із застосуванням інформаційних технологій.

Згідно з освітньою програмою здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- технічні особливості огляду засобів комп'ютерної техніки, виявлених на місці події;
- методи встановлення IP-адреси;

вміти:

- застосовувати норми законодавства у протидії кіберзлочинності;

- визначати методи протидії конкретним кіберзлочинам;
- здійснювати віддалений збір інформації про вузли комп'ютерної мережі;
- шукати інформацію про об'єкти в мережі;
- аналізувати профілі соціальних мереж та поштові повідомлення;
- встановлювати інформацію про фінансові інструменти;
бути ознайомленими
- з особливостями функціонування комп'ютерних мереж, веб-технологій, засобів комунікації, мережних засобів зберігання інформації, фінансових комп'ютерних технологій.

Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	Здатність і готовність особи розв'язувати завдання і проблеми у галузі правоохоронної діяльності, охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК.1	Здатність і готовність особи дотримуватися сукупності правових норм, які закріплюють і регулюють суспільні відносини, що забезпечують організаційну і функціональну єдність суспільства
	ЗК.4	Здатність до відповідальності за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди
	ЗК.5	Здатність і готовність особи створювати та оформлювати різні види документів у відповідності до правових, мовних та технічних норм документування та правил документообігу
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)	ФК.1	Здатність робити кваліфіковані юридичні висновки, давати консультації, застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної та правоохоронної діяльності
	ФК.2	Здатність застосовувати законодавство України та спрямовувати свою діяльність у відповідності до вимог чинного законодавства (у тому числі антикорупційного)
	ФК.5	Здатність виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення
	ФК.6	Здатність систематизувати закономірності злочинності, визначати особу злочинця, причини і умови злочинності та її окремих видів, реалізовувати напрями і заходи її запобігання

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Зasadничі принципи протидії злочинам у сфері торгівлі людьми.

Загальні питання використання інформаційних технологій під час торгівлі людьми. Загальні питання застосування інформаційних технологій

правоохоронними органами для документування злочинів торгівлі людьми. Інформаційні технології, які використовуються для вербування жертв. Інформаційні технології, які використовуються для контролю та експлуатації жертв.

Тема № 2. Особливості використання технологій під час попередження та розслідування злочинів у сфері торгівлі людьми.

Інформаційні технології, які використовуються для комунікації, одержання коштів. Технічні особливості огляду засобів комп'ютерної техніки, виявлених на місці події. Аналіз даних великого об'єму. Методи і форми взаємодії правоохоронних органів у розслідуванні злочинів торгівлі людьми, вчинених із застосуванням інформаційних технологій.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами, спеціалізація «Поліцейські (підрозділи боротьби з торгівлею людьми)» (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 5							
Тема № 1 Зasadничі принципи протидії злочинам у сфері торгівлі людьми	56	4		16		36	Залік
Тема № 2 Особливості використання технологій під час попередження та розслідування злочинів у сфері торгівлі людьми	64	6		18		40	
Всього за семестр № 5:	120	10		34		76	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. Зasadничі принципи протидії злочинам у сфері торгівлі людьми		
Самостійно дослідити нормативно-правові акти, як регламентують протидію торгівлі людьми		1-74, Інтернет
Дослідити схеми вчинення злочинів у сфері торгівлі людьми та запропонувати власні методи протидії ним		1-74, Інтернет
Підготувати реферат про досвід протидії торгівлі людьми в одній з країн, не відзначеній у лекційному курсі		1-74, Інтернет
Тема № 2. Особливості використання технологій під час попередження та розслідування злочинів у сфері торгівлі людьми		

	Створити спеціальний сайт та розмістити його на хостингу з підтримкою PHP та FTP	1-74, Інтернет
	Вивчити способи налаштування VPN-з'єднання	1-74, Інтернет
	Проаналізувати способи одержання контактної інформації з мобільних пристроїв	1-74, Інтернет
	Дослідити програмне забезпечення криміналістичного дослідження даних з бортових комп'ютерів автомобілів	1-74, Інтернет
	Дослідити визначений навчальний ресурс на наявність вразливостей	1-74, Інтернет

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Система протидії торгівлі людьми у Франції.
2. Система протидії торгівлі людьми в арабських країнах.
3. Африканський досвід протидії торгівлі людьми.
4. Протидія торгівлі людьми у країнах Латинської Америки.
5. Австралійський досвід протидії торгівлі людьми.
6. Методи імперсонації.
7. Особливості документування даних, одержаних з використанням комп'ютерних технологій.
8. Електронні платіжні системи.
9. Сучасні способи вербування жертв торгівлі людьми з використанням комп'ютерних технологій.

5.1.2. Теми курсових робіт

1. Юрисдикція у кіберпросторі.
2. Міжнародна взаємодія у протидії злочинам у сфері торгівлі людьми.
3. Типові помилки і порушення законодавства, що допускаються при виявленні та документуванні правопорушень у сфері торгівлі людьми.
4. Криміналістичне дослідження пристроїв на базі ОС Android.
5. Криміналістичне дослідження пристроїв на базі iOS.
6. Інноваційні методи віддаленого отримання інформації.
7. Інформаційно-аналітичне забезпечення протидії злочинам у сфері торгівлі людьми.

5.1.3. Теми наукових робіт

1. Збір (узагальнення, облік, збереження, використання) відомостей щодо власників (користувачів) «Інтернет-гаманців».
2. Адміністративна відповідальність за порушення у сфері торгівлі людьми.

6. Методи навчання

Лекції із застосуванням мультимедійного проектора; семінарські та практичні заняття: моделювання ситуативних задач, дебати, тренінги, рольові та ігрові заняття, розв'язання задач тощо.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Торгівля людьми та головні тенденції застосування інформаційних

технологій у цій сфері.

2. Використання інформаційних технологій на різних стадіях торгівлі людьми.
3. Поняття «електронний доказ», їх збирання, належність та допустимість.
4. Загальні особливості роботи з доказами, одержаним в результаті негласних слідчих (розшукових) дій.
5. Розвідка з відкритих джерел (OSINT).
6. Примірний порядок визначення установчих даних особи за її мережними ідентифікаторами.
7. Шляхи отримання автентифікаційних даних особи у кіберсфері.
8. Поняття, структура та класифікація комп'ютерних мереж.
9. Поширені Інтернет-технології, застосовувані для вчинення та документування злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми.
10. Мережні засоби зберігання інформації.
11. Електронні гроші.
12. Інтернет орієнтовані платіжні системи.
13. Альтернативні платіжні платформи.
14. Головні способи легалізації коштів з використанням електронних платіжних інструментів.
15. Об'єкти та види огляду засобів комп'ютерної техніки.
16. Загальний алгоритм огляду засобів комп'ютерної техніки.
17. Огляд стандартних засобів комп'ютерної техніки, носіїв та периферійних пристроїв.
18. Огляд мобільних засобів комп'ютерної техніки.
19. Складання аналітичних висновків.
20. Способи забезпечення анонімності в мережі.
21. Аналіз профілів соціальних мереж.
22. Встановлення інформації про володільця доменного імені та IP-адреси.
23. Аналіз електронного поштового повідомлення.
24. Методи встановлення IP-адреси.
25. Методи подолання шифрування та стеганографії.
26. Отримання доступу до ресурсів комп'ютера за допомогою SQL-ін'єкцій.
27. Вразливості систем управління контентом.
28. Методи встановлення володільця електронних фінансових інструментів.
29. Зняття інформації з електронних інформаційних систем.
30. Особливості взаємодії оперативних працівників міграційної поліції зі слідчими.
31. Електронні інструменти криміналістичного аналізу.
32. Загальний порядок одержання інформації про електронні облікові записи, зареєстровані за межами України.
33. Програмне забезпечення для дослідження інформації з мобільних

засобів комп'ютерної техніки.

34. Робота з великим даними під час попередження та розслідування злочинів.

35. Загальний порядок пошуку інформації правоохоронними органами про об'єкти в мережі.

36. Поняття, структура та класифікація комп'ютерних мереж.

37. Адресація в комп'ютерних мережах.

38. Документування інформації з вебсайтів та дощок оголошень.

39. Документування інформації з комп'ютерних соціальних мереж.

40. Встановлення відправника електронних поштових повідомлень.

41. Емейл-трекінг.

42. Види мультимедійних засобів спілкування.

43. Ідентифікація володільців облікових записів мультимедійних засобів спілкування.

44. Тимчасове збереження даних.

45. Загальна інформація про бази даних.

46. Банки даних Національної поліції України.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна

робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 \cdot 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість балів (перед} \\ \text{підсумковим контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\frac{\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни}}{2} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр}}{1} + \frac{\text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{1} : 2$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
			Оцінка	Пояснення
12	97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
11	94-96			
10	90-93			
9	85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
8	80-84			
7	75–79			
6	70-74	Задовільно («зараховано»)	C	«Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
5	65-69			
			D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.

4	60-64		Е	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
3	40–59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки.
2	21-40			
1	1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Online Investigative Principles for Federal Law Enforcement Agents. November 1999.
2. Бандурка О. М. Теорія і практика оперативно-розшукової діяльності: монографія. Харків : Золота миля, 2012. 620 с.
3. Виявлення, попередження та розслідування злочинів торгівлі людьми, вчинених із застосуванням інформаційних технологій: навчальний курс / [А. Вінаков, В. Гузій, Д. Девіс, В. Дубина, М. Каліжевський, О. Манжай, В. Марков, В. Носов, О. Соловійов]. К., 2017. 148 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : від 13.04.2012. *Голос України*. 2012. № 90-91.
5. Манжай О. В. Особливості огляду засобів комп'ютерної техніки. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2016. № 3(74). С. 111-120.
6. Манжай О. В. Способи та інструменти обробки даних великого об'єму в роботі правоохоронних органів // Протидія кіберзагрозам та торгівлі людьми (26 листоп. 2019 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Харків : ХНУВС, 2019. С. 178–180.
7. Манжай О.В. Використання кіберпростору в оперативно-розшуковій діяльності. *Право і безпека*. 2009. № 4 (31). С. 215–219.
8. Особливості документування наркозлочинів, які вчиняються з використанням можливостей кіберсфери: науково-методичні рекомендації / О. В. Манжай. Х. : ХНУВС, 2019. 24 с.
9. Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України, затверджене наказом Національної поліції України № 85 : від

10.11.2015, в редакції наказу Національної поліції України від 07 листопада 2019 року № 1136 «Про внесення змін до Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України». К. : Національна поліція України, 2019. 11 с.

10. Про кіберзлочинність : конвенція Ради Європи : від 07.09.2005 : ратифікована Верховною Радою України 07.09.2005 URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575 (дата звернення: 10.08.2021).

11. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45 (10.11.2017). Ст. 403.

12. Про телекомунікації : закон України від 18.11.2003 : [із змінами і доповненнями]. *Офіційний вісник України*. 2003. № 51 (02.01.2004). Ч. 1. Ст. 2644.

13. Criminal Intelligence. Manual for Analysts. United Nations, 2011. 96 с.

14. ДСТУ ISO/IEC 27032:2016. Інформація технології. Методи захисту. Настанови щодо кібербезпеки. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2018. 44 с.

Допоміжна

15. Gibson W. Neuromancer. London: HarperCollins, 1994. 271 p.

16. Handbook of Digital Forensics and Investigation / edited by Eoghan Casey. Elsevier Academic Press, 2010. 567 p.

17. Lorch S. Расследование случаев распространения детской порнографии в Интернете. *Інформаційний бюлетень*. К. : МНДЦ, 2004. № 5. С. 145-157.

18. McCoy M. Collection and Preservation of Digital Evidence / Mark McCoy, Rachael Elliott // The Detective's Handbook / edited by John A. Eterno, Cliff Roberson. London, New-York : CRC Press, 2015. 358 с.

19. National Institute of Justice. Electronic Crime Scene Investigation: A Guide for First Responders Washington, D.C. : U.S. Department of Justice, National Institute of Justice, 2001. NCJ 187736.

20. Practice Advice on Tackling Commercial Cannabis Cultivation and Head Shops. Bedfordshire: ACPO NPIA, 2009. 57 p.

21. Ribaux O. Reframing Forensic Science and Criminology for Catalyzing Innovation in Policing Practices. *Policing: A Journal of Policy and Practice*. 2019. Vol. 13, Iss. 1. pp. 5–11 (DOI: 10.1093/police/pax057).

22. The Attorney General's Guidelines for Domestic FBI Operations. September 29, 2008.

23. The Attorney General's Guidelines On Federal Bureau Of Investigation Undercover Operations. May 30, 2002.

24. XML Data Corpus : Report on methodology for collection, cleaning and unified representation of large textual data from various sources: news reports, weblogs, chat. WP4. D.4.1 / Ioannis Klapaftis, Suresh Manandhar, Shailesh Pandey [European Seventh Framework Programme FP7-218086-Collaborative Project] ; INDECT Consortium. 2009. 41 p.

25. Дахно І. І. Зовнішньоекономічний менеджмент. К. : Центр учбової літератури, 2012. 568 с.

26. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах: від 20.04.1959: ратифікована Верховною радою України 16.01.1998. *Офіційний вісник України*. 2004. № 26. С. 231. Ст. 173.

27. Літвінов М. Ю. Проблемні питання фіксації комп'ютерних слідів під час здійснення огляду // Протидія кіберзлочинності в фінансово-банківській сфері : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 23 квіт. 2013 р. / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ ; Незалеж. асоц. банків України, Харк. банк. союз. регіон. представник НАБУ. Х. : ХНУВС, 2013. С. 20-23.

28. Манжай О. В., Бучак Т. А. Методика контекстного пошуку документів, які оброблялися в інформаційно-телекомунікаційній системі, в рамках проведення контрольних заходів по перевірці стану інформаційної безпеки організації // Матеріали науково-практ. конференції «Інформатизація вищих навчальних закладів МВС України». Х. : Вид-во Харківського нац. ун-ту внутр. справ. 2008. С. 151-153.

29. Манжай О. В., Осятинська І. А. Встановлення та визначення місцезнаходження особи за її мережними ідентифікаторами // Актуальні питання розслідування кіберзлочинів: матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Харків, 10 грудня 2013 р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х : ХНУВС, 2013. С. 256-258.

30. Методика розкриття злочинів, вчинених у сфері функціонування платіжних карток та електронних розрахунків: наук.-метод. рек. / О. І. Безпалова, Д. Т. Карпізін, В. В. Носов, О. В. Манжай, В. І. Стреляний. Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ. 2013. 79 с.

31. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: за станом законодавства і Постанов Пленуму Верховного Суду України на 1 грудня 2001 р. / за ред. С.С. Яценка. К. : А.С.К., 2002. 906 с.

32. Незаконні дії з банківськими платіжними картками: методичні рекомендації. К. : МВС України, 2013. 28 с.

33. Панасюк І.В. Робота з великими текстовими масивами у правоохоронних органах // Протидія кіберзагрозам та торгівлі людьми (26 листоп. 2019 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Харків : ХНУВС, 2019. С. 192–193.

34. Петрович Л., В'ятов Н. Пошук та вилучення доказів: тренінг для тренерів з викладання тематики розслідування кіберзлочинів для представників навчальних закладів МВС України. К. : Проект ОБСЄ «Посилення кримінального переслідування торгівлі людьми з використанням інформаційних технологій в Україні»), 2014. 60 с.

35. Положення про електронні гроші в Україні, затверджене постановою Правління Національного банку України від 04.11.2010 № 481 [із змінами і доповненнями]. *Офіційний вісник України*. 2010. № 100 (04.01.2011). ст. 3571.

36. Порядок здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання : затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 86 : від 28.01.2004 : [із змінами і доповненнями]

на 29.11.2018] // Офіційний вісник України. 2004. № 4 (13.02.2004) (частина 1). Ст. 167.

37. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: закон України від 05.04.2001 [із змінами і доповненнями]. *Офіційний вісник України*. 2001. № 20 (01.06.2001). ст. 828.

38. Савчук Н. В. Кіберзлочинність: зміст та методи боротьби // Теоретичні та прикладні питання економіки : збірник наукових праць. 2009. № 19. С. 338-342.

39. Типології легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом в 2005–2006 роках : затверджені наказом Держфінмоніторингу України : від 22.12.2006 № 265. *Українська інвестиційна газета*. 2007. № 44, 11.

40. Guidance on the National Intelligence Model / Produced on behalf of the Association of Chief Police Officers by the National Centre for Policing Excellence. 2005. 213 с. URL: <https://whereismydata.files.wordpress.com/2009/01/national-intelligence-model-20051.pdf> (дата звернення: 10.08.2020).

41. The National Criminal Intelligence Sharing Plan / Department of Justice. 2003. 54 с. URL: https://it.ojp.gov/documents/ncisp/National_Criminal_Intelligence_Sharing_Plan.pdf (дата звернення: 10.08.2020).

42. Манжай О. В, Жицький Є. О. Кримінальна розвідка та її співвідношення з оперативним обслуговуванням. *Jurnalul Juridic National: Teorie si Practică*. 2015. № 3(13). С. 100-105.

43. Implementing Intelligence-Led Policing: An Application of Loose-Coupling Theory / J. G. Carter, S. W. Phillips, S. M. Gayadeen. *Journal of Criminal Justice*. 2014. № 42. pp. 433-442.

44. Работа полиции. Системы полицейской информации и разведки: пособие по оценке систем уголовного правосудия. Нью-Йорк : Управление Организации Объединенных Наций по наркотикам и преступности, 2010. 36 с. URL: https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/10-52547_1_Policing_4_ebook.pdf (дата звернення: 10.08.2020).

45. Манжай О. В. Аналіз методології кримінальної розвідки в зарубіжних країнах. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2016. № 3(75). С. 256-265.

46. Богинский О. В. Некоторые методы, применяемые для подготовки аналитических выводов, в рамках института криминальной разведки. *Legea si Viata*. 2018. № 3. С. 11-15.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

47. Case of Segerstedt-Wiberg and Others v. Sweden. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-75591> (Дата звернення: 22.09.2017).

48. cyberpolice.gov.ua.

49. Commissioner's Operational Priorities. URL: https://www.police.gov.hk/ppp_en/01_about_us/cop.html (дата звернення: 31.07.2020).

50. Contents - EasyPatterns 2.5. URL: https://www.datamystic.com/textpipe/manual/general_usage_easypatterns_reference.htm (дата звернення: 09.09.2019).
51. FBI: Woman Posted Craigslist and Seeking Killer for Lover's Wife. URL: http://www.usatoday.com/news/nation/2008-01-26-craigslist-hitman_N.htm (дата звернення: 03.08.2021).
52. hackthebox.eu.
53. Minnesota v. Granite Gate Resorts, Inc., 1996 WL 767431 (Minn. Dist. Ct. 1996) / Court File No. C6-95-7227. URL: : http://www.louandy.com/CASES/Minn_v_Granite_Gate.html (дата звернення: 10.08.2021).
54. Mission & Priorities. URL: <https://www.fbi.gov/about/mission> (дата звернення: 03.08.2020).
55. Monette H. Herrera NBI creates crime unit to capture cybercrime violators URL: <http://www.pia.gov.ph/news/index.php?article=1901353660025> (дата звернення: 10.08.2021).
56. National Cyber Crime Unit. URL: <http://www.nationalcrimeagency.gov.uk/about-us/what-we-do/national-cyber-crime-unit> (дата звернення: 10.12.2018).
57. Office central de lutte contre la criminalité liée aux technologies de l'information et de la communication. URL: https://fr.wikipedia.org/wiki/Office_central_de_lutte_contre_la_criminalit%C3%A9_li%C3%A9e_aux_technologies_de_l%27information_et_de_la_communication (дата звернення: 03.08.2021).
58. Project 2020 Scenarios for the Future of Cybercrime – White Paper for Decision Makers. 25 p. URL: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/2020_white_paper.pdf (дата звернення: 10.08.2021).
59. Robertson N. Documents reveal al Qaeda's plans for seizing cruise ships, carnage in Europe / N. Robertson, P. Cruickshank, T. Lister. URL: http://edition.cnn.com/2012/04/30/world/al-qaeda-documents-future/?hpt=hp_c1 (дата звернення: 10.08.2021).
60. Schaar P. Quellen-Telekommunikationsüberwachung durch die Sicherheitsbehörden. 5 p. URL: <http://www.ccc.de/system/uploads/122/original/Schaar-Staatstrojaner.pdf> (дата звернення: 03.08.2021).
61. Shelley L. Organized Crime, Terrorism and Cybercrime / перевод исследователя ВЦИОП Т. Л. Тропиной URL: <http://www.crime.vl.ru/index.php?p=928&more=1&c=1&tb=1&pb=1> (дата звернення: 10.12.2021).
62. Skype URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Skype> (дата звернення: 10.07.2021).
63. Social bookmarking URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Social_bookmarking (дата звернення: 10.07.2021).

64. TRIM. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/TRIM> (дата звернення: 10.08.2021).

65. Viber URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Viber> (дата звернення: 10.07.2021).

66. Веб-сайт URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Веб-сайт> (дата звернення: 10.07.2021).

67. Вирок Кіровського районного суду м. Кіровограда від 06.03.2014 : Справа № 404/10729/13-к URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/37493964> (дата звернення: 10.07.2021).

68. Відеохостинг URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Відеохостинг> (дата звернення: 10.07.2021).

69. Електронна дошка оголошень URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Електронна_дошка_оголошень (дата звернення: 10.07.2021).

70. Золотий щит. URL: : http://ru.wikipedia.org/wiki/Золотий_щит (дата звернення: 10.08.2021).

71. Інтернет-технології URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Інтернет-технології> (дата звернення: 10.08.2021).

72. Кібербанди стають схожі на високоорганізовані синдикати. URL: <http://unian.net/ukr/news/news-369195.html> (дата звернення: 10.08.2020).

73. Криптовалюта URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Криптовалюта> (дата звернення: 10.08.2021).

74. 互联网信息服务管理办法(国务院令第292号). URL: http://www.gov.cn/gongbao/content/2000/content_60531.htm (дата звернення: 03.08.2021).